

Inga negativa effekter av sojaexponering under spädbarnsåren

■ Fytoestrogener förekommer naturligt i vissa födoämnen från växtriket. Fytoestrogener kan bindas till estrogenreceptorer hos vuxna och kan ge såväl estrogen- som antiestrogeneffekter.

Soja innehåller isoflavon, en undergrupp till fytoestrogen. Sojaprotein har sedan länge använts som ersättning för komjölsbaserad modersmjölsersättning/välling till spädbarn.

En retrospektiv kohortstudie utfördes på unga vuxna i åldrarna 20–34 år, som under åren 1965–1978 deltog i en kontrollerad uppfödningstudie av friska fullgångna (övervägande vita) spädbarn. Grupperna hade erhållit antingen komjölsprotein- eller sojaproteinbaserad bröstmjölsersättning från födelsen till 4 månaders ålder. Intervjuer med 811 unga vuxna av de ursprungligen 952 spädbarnen fokuserade på självrappor-

tering av längd- och viktillväxt, pubertetsutveckling, menstruationer, fertilitet samt uppnådd utbildningsnivå. Hos männen noterades även frekvens av homosexuell läggning respektive testikelcancer som sekundära utfallsdata.

Författarna anger att inga statistiskt signifikanta skillnader för 30 olika endokrina variabler kunde uppmätas mellan kvinnor eller mellan män som uppfötts på antingen komjölsbaserad eller sojabaserad bröstmjölsersättning. En antydning till längre och mer smärtsamma menstruationsperioder kunde noteras hos kvinnor som erhållit sojabaserad bröstmjölsersättning som spädbarn. Det framkommer dock klart i texten att en signifikant större andel kvinnor, som uppfötts på sojaproteinbaserad formula, använde allergimedieer regelbundet.

Kan man dra några slutsatser av den-

na studie? Nej, jag anser inte det. Det saknas bl a säkra uppgifter om exponeringsmängder av fytoestrogener såväl under studietiden som senare under uppväxten. Dock anser författarna själva inte oväntat att studien styrker att användning av sojabaserad ersättning till spädbarn är säker. Praxis bland barnläkare i Europa är att inte använda sojabaserad modersmjölsersättning/välling till barn yngre än 1 år.

Yigael Finkel
yigfi@child.ks.se

Strom BL, et al. Exposure to soy-based formula in infancy and endocrinological and reproductive outcomes in young adulthood. JAMA 2001;286:807-14

Virusinfektioner kan öka risken för muncancer

■ Cancer i munnen drabbar 600 svenskar varje år, och ca 250 patienter dör av det. Rökning, alkohol och virusinfektioner orsakar olika former av cancer.

Två vardagliga virustyper tycks vara delaktiga i utvecklingen av muncancer. De två virustyperna, humant papillomvirus och Epstein-Barr-virus, orsakar bl a vårtor och körtelfeber. Vi har spårat DNA från dessa virustyper hos ca 50 procent av patienter med muncancer, vilket är betydligt mer än vad som förekommer i munnen hos friska patienter. Precancerösa orala lesioner visade sig

också innehålla DNA från dessa två virustyper.

Det betyder att man i framtiden kan behöva DNA-testa orala lesioner för att kontrollera om det finns virusinfektioner. Detta för att bedöma vilka patienter som löper risk att drabbas av muncancer. Störst risk löper dock patienter som röker och dricker alkohol. Att minska användningen av cigaretter och alkohol är viktigt för att minska muncancerrisken.

Vi har också utvecklat en enklare metod att utvinna DNA från paraffinbäddade biopsier som lagrats i upp till 40 år.

Detta kan underlätta DNA-analyser i forskningssyfte. Man kan då få tillförlitligare forskningsresultat eftersom flera biopsier kan studeras på kortare tid.

Lars Sand
lars.sand@telia.com

Avhandlingens titel: Human papilloma virus and Epstein-Barr virus in oral tumours and epithelial lesions. Avdelningen för oral och maxillofacial kirurgi, odontologiska fakulteten, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet.

Långtidsuppföljning av fibromyalgi visar på god prognos

■ Fibromyalgisyndromet (FMS) har ett grundmurat dåligt rykte som ett svårbegripligt, terapieresistent och kroniskt smärtsyndrom som mestadels leder till sjukpension. Men bilden börjar nu delvis revideras. Smärtmekanismen anses vara klarlagd, och kognitiv (pedagogisk) behandling/rehabilitering utövad av interdisciplinära team har givit goda resultat i kontrollerade studier.

Det har nu även visat sig att tidigare rapporter om dålig prognos har baserats på studier av patienter selekterade till tertiärnivå. Det finns idag ett flertal långtidsuppföljningar (2–10 år) av oselekterade fibromyalgipopulationer, bl a primärvårdspatienter, som visat på hygglig eller god prognos. Den senaste har nyligen publicerats av Mengshoel och Haugen på Rigshospitalet i Oslo. 50 av 51 kvinnor med diagnostiserad FMS (enligt

ACR-kriterierna) kunde kontaktas 6–8 år efter behandling (fysiskt aktivitets- eller pedagogiskt behandlingsprogram). Samtliga hade rekryterats från primärvården. 33 (66 procent) valde att delta i uppföljningsstudien. Fyra av dem som avstod från att delta hade inte längre värk.

Alla 33 rapporterade fortsatt generell smärta, och majoriteten (79 procent) kunde fortfarande diagnostiseras som FMS. Antalet tender points var dock signifikant reducerat ($P=0,004$) liksom trötthet och smärta ($P=0,008$ respektive $P=0,05$). 26 patienter kunde regelbundet utöva fysisk aktivitet. De mest frekventa strategierna för smärthantering var anpassning och avledning. Hälften var fortfarande i arbete helt eller delvis.

Denna studie visar liksom tidigare rapporter att fibromyalgipatienter i pri-

märvård tycks må bättre på lång sikt än de som behandlas på specialistklinik. Detta kan naturligtvis förklaras av att de sämsta selekteras till tertiärnivå. Fibromyalgipopulationen är heterogen vad gäller smärtupplevelse, trötthet, kognitiva störningar och övriga symtom som bidrar till funktionsnedsättningen. Detta är väsentligt att beakta då patienten frågar om framtiden. Det saknas sålunda idag grund för att ensidigt förmedla bilden av en negativ prognos.

Jan Lidbeck,
jan.lidbeck@helsingborgslasarett.se

Mengshoel AM, Haugen M. Health status in fibromyalgia – a followup study. J Rheumatol 2001;28:2085-9